

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Иван Георгиев Колев,
за дисертационния труд на Вихрен Евгениев Митев
на тема
Понятие за личност
в една антропология на личността

Дисертационният труд на Вихрен Митев е с обем от 185 страници. Текстът е структуриран в увод, три глави, заключение и библиография. Използвани са солиден брой книги и статии (178), цитираните текстове също са значителен брой (116).

Преди всичко искам да отбележа, че заслужава адмирации решителността на автора да се залови с една тежка и предизвикателна задача. Изследването на темата за личността от антропологична позиция изисква както понятийна култура, чрез която да се предпази автора от тривиалността както на всекидневни употреби, така и от значимите, но съдържателно бедни употреби на понятието за личност в правната литература. Не по-малко опасни и подхлъзачи са употребите в медиите, където циркулират най-често описания за „ярки“ и „живописни“, но инак повърхностни и доминирани от визуалната култура очевидности за това кое е личностното у човешкото същество в съвременното ни съществуване. Най-близо до поставената задача са описанията, което могат да се срещнат в художествената литература, но тяхното достойнство да бъдат прецизни в детайла и нюансите не може да замени понятийността и груднирането на философската антропология чрез с метафизика и чрез използване по удачен начин на богатството от разработени в историята на философията теории за спецификата на човешкото съществуване и дебатите за това в какво се състои неговата есенциалност.

Вихрен Митев е достигнал до разработване на убедителна по своята логика и съдържание структура на изложението, благодарение на която посочените препятствия пред сериозното философскоантропологично осмисляне на темата за личността са успешно преодоляни.

Първата глава от текста е посветена на изясняване на приносите на правната теория и също така на християнския възглед относно човека за създаването на „предпоставки“ за една съвременна философска теория на личността. За представяне на разбирането за

личност от гледна точка на християнството дисертантът избира от една страна систематиката, изложена в катехизиса на Католическата църква, публикуван през 1997 г., но допълва също така изложението по този въпрос с възгледите на Владимир Лоски (*Очерк върху мистическото богословие на източната църква*) и Йоан Зизиулас (*Битието като общение. Изследвания върху личността и Църквата*), които са достатъчно солидни и представителни по тази тема за целите, преследвани от един докторат по философска антропология. Вихрен Митев се е ориентирал успешно в сложностите на историческите възгледи и на съвременното християнско богословие, което е допринесло съществено за повишена съдържателност и обоснованост на изложението.

По отношение на юридическото дефиниране и фундиране на идеята за личността използването на текстове от римското право, на естественоправни теории от Новото време и на декларации за правата на човека в тяхното етапно развитие е съвсем на място и добре очертава и обосновава темата. Тук би било уместно да се използват трудове на Цеко Торбов (напр. *История и теория на правото*, 1992), в които са налице подходящи за изясняване на темата анализи и обяснения.

Основното съдържание на дисертацията е концентрирано във втора глава, озаглавена *Към една антропология на личността*, която обхваща близо сто страници. Тук са представени както генезисът и етапите в историята на формирането и утвърждаването на философската антропология (с. 49-64), така също екзистенциалните и персоналистически теории за личността, което е направено внимателно, коректно и на основата на значителна литература, представящи основните автори от така очертаната тематика.

Частта от втора глава, разработваща „основни понятия в една антропология на личността“ (с. 84-97), представя понятията „индивид“, „индивидуалност“, „Аз“ и „лице“, които в достатъчна степен очертават градежа и йерархичната структура на понятието „личност“. Смятам за много удачно използването на наративната методология на Пол Рикьор, на която може да се гледа и като на алтернатива спрямо аналитичното фокусиране върху проблема за „идентичността“, което доминира в тази философска парадигма при разглеждането на темата за личността.

Предимството на представената тук методология се проявява в последващото разгръщане на тематиката в глава трета, озаглавена „Рефлексии върху опита за

формиране на личността“ (с. 135-169), която се явява както кулминация на дисертационното изследване, така и потвърждение за удачно избран общ подход към темата и структуриране на съдържанието ѝ. Завършекът на глава трета – цялост чрез фундаментален проект (Сартр) – служи като ориентир при изследването на „биографичния опит“, представен в съчинения на Августин (*Изповеди*), Гьоте (*Вилхелм Майстер*) и Сартр (*Гюстав Флобер*). Тъй като трите анализирани биографични цялости са от три различни културноисторически епохи – християнство, Просвещение и съвременност, – прилагането на метода към тях трите играе ролята на умело придаване на убедителност на общото дисертационно начинание на автора и служи като едно успешно потвърждение за разработената от Вихрен Митев във вид на дисертация на „една антропология на личността“.

Тук от съществено значение е да обърнем внимание на смелия опит на автора да даде лапидарна дефиниция на личността: „екстатично-ноематичен-ипостас-в-сътворяващо-общение-със-съществуващото.“ (с. 172). В концентрираността на тази оригинална формула можем да видим обединени в удачен синтез пластове от солидни концепции и традиции:

- Екзистенциалното разбиране за това, че човек се отличава от реалностите на света по своята екзистенциална екстатичност;
- Екзистенциално-феноменологично утвърждаване на екстатичността като смислова-конституираща (ноематична);
- Удачно възползване от кантовото основаване на личността върху понятието за автономността на човешкото същество в статута му на трансцендентално свободно;
- Подчертаване на позитивността (“свобода-за“) на човешката свобода като креативност;
- Дистанциране от монадичната персоналност на картезианската традиция при опита за отчленяване на ненатуралното у човека;
- Принципната световост на човешката персоналност.

Разбира се, неразгърнатото богатство на тази формула може да бъде предмет на следващо изследвания, но същественото според мен тук е, че с оглед на задължаващата формалност на времева ограниченост при писане на дисертационен текст в редовна

докторантура направеното е достатъчно както като реален резултат, така и като обещание за продуктивно бъдеще.

Общото ми становище е, че този дисертационен труд на Вихрен Митев може да бъде успешно защитен и затова предлагам на научното жури да гласуват със „ЗА“ и по този начин да присъдят на Вихрен Евгениев Митев образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление „2.3. Философия“.

12 декември 2018 г.

София

Подпис:

/доц. д-р Иван Колев/